

De Vilde Blomsters Dag på Bornholm

Søndag den 18. juni 2017 havde Danmarks Naturfredningsforening Bornholm og Naturhistorisk Forening for Bornholm inviteret sine medlemmer på en botanisk tur med Finn Hansen til Kokkeløkken i Østerlars.

Det var som en del af de over 60 ture, som Dansk Botanisk Forening netop denne dag, den tredje søndag i juni, "De vilde Blomsters Dag", havde inviteret danskerne ud i for at man kunne blive præsenteret for den danske botanik. Men, ikke kun i Danmark, i hele Norden blev der afholdt ekskursioner denne dag til blomsterrige marker helt fra Grønland i NV over Island, Færøerne, Norge, Sverige, Aalandsøerne og Finland i Øst.

Kokkeløkken, som var ekskursionsmålet, er fredet, og for denne fredning arbejdede den tidligere ejer, Albert Hansen, Sigtebæk, ihærdigt for, og til Bornholms Tidende udtalte han i et interview den 15. marts 1980, at han på dette sted oplevede en helt speciel bornholmsk natur, som han ønskede, at kommende slægter også skulle kunne opleve.

I fredningsdeklarationen fra den 28. april 1981 er det således bemærket, at "fredningen har til formål at bevare den for Bornholm så karakteristiske landskabstype, som ejendommen udgør, således som den henligger som græsningsløkke, med dens biologiske, geologiske og æstetiske variation".

Og i dette fredede område skulle de omkring 35 medlemmer, der var mødt frem til ekskursionen, opleve, hvordan en bornholmsk klippeløkke ser ud i dag, landskabeligt og med en vegetation, der for en del i det store og hele må anses for at være et levn fra tidligere tiders blomsterrige Bornholm.

For de fleste deltagere var det første gang, man trådte ind i dette smukke landskab, hvor plantelivet og geologien er noget ud over det sædvanlige. Flere steder i løkken bryder grundfjeldet frem som fladklippe, og det giver landskabet et helt specielt "bornholmsk" karakter, der stiller store krav til de planter, der vokser netop her.

Løkken er et areal bestående af to lodder, en matr. 119 h, der i sin tid var en del af Kongens Højlyng, og matr. 113, der var en lod, "yderst" i Østerlars sogn, med en beboelse, ejet af en person med navnet Koch.

Matriklerne 119h og 113 på Matrikel2-kortet fra 1859 samt et udsnit af løkken på Herredskortet fra 1864

Og midt gennem arealet har datidens udmarksgærde befundet, dog uden at det i dag med sikkerhed er muligt at genfinde dette forløb i landskabet. Stenene fra gærdet er helt sikkert flyttet til det gærde, der i dag omgiver løkken mod syd og sydvest.

Beboelsen på den tidligere matr. 113 er ligeledes udvisket, men både en stensat vandingsdam og en stensat brønd med "det klareste kildevand" er håndgribelige levn fra denne tid. Ligeledes er stedet omgivet af en del frugttræer og i det tidlige forår en del løgplanter.

Kokkeløkken bliver hvert år græsset af ved en større flok ungkreaturer fra den syd for liggende Holsegård, og det var åbenbart, at vegetationen i den sydlige del af løkken var noget påvirket af gødningsstoffer ud over dyrenes egne.

Her midt i juni fremstod området med et rødt og gult skær af de dominerende røde Alm. Syre og Rødknæ, de gule ranunkler Lav og Bidende Ranunkel samt Borst, Håret Høgeurt og Kongepen. Også Nedbøjet og Knold Ranunkel blev noteret.

Kokkeløkken set fra Syd mod Nord med opvækst af slåen i kanterne.

Det var i denne flotte farvesymfoni på en vejrmæssigt helt fantastisk flot junisøndag eftermiddag, de enkelte planter blev fundet og præsenteret for deltagerne.

Græsserne er de alt dominerende planter i Kokkeløkken og af de 26 noterede arter befandt naturgræsserne sig udenfor den gødede sydlige del, der var domineret af kulturgræsser som Hundegræs, Rottehale, Svingel, Rapgræs, Draphavre, Blød Hejre, samt Hvid-Kløver, Alm. Syre, Agertidse, Kruset Skræppe og Vild Kørvel.

Katteskæg, Tandbælg, Knæbøjet Rævehale, Manna-Sødgræs og Kamgræs blev fundet sammen med seks forskellige arter star, heraf Hare-Star, Pille-Star og Hirse-Star på de mere tørre arealer udenfor dette kulturgræsområde, ja nærmest på den tidligere højlyngsmatrikel 109h. Her noterede man sig ligeledes Mark og Mangeblomstret Frytle samt Knop-, Lyse- og Børste-Siv.

Det var også blandt disse naturelementer, løkkens orkideer voksede, dog med lederens kendskab til Kokkeløkken fra tidspunktet for fredningen i 1980'erne, i et mindre antal.

Plettet Gøgeurt, Skov-Gøgelilje og Maj-/Kødfarvet Gøgeurt blev noteret, men Bakke-Gøgelilje, som tidligere har vokset i løkken, kunne man ikke finde.

Plettet Gøgeurt med en bevoksning på godt 50 planter.

Kamgræs, Plettet Gøgeurt, Skov-Gøgelilje og Maj-/Kødfarvet Gøgeurt i løkkens naturareal.

Et vigtigt element i Kokkeløkkens flora er trævæksterne. Hvidtjørn, Hunderose, Hyld og Slåen er vidt udbredt, ja sidstnævnte nok for udbredt! Selv om kreaturerne hvert år gør et beundringsværdigt stykke arbejde med at holde vegetationen nede, breder denne invasive art sig mere og mere ud i naturarealet og dækker i dag for bl.a. den bevoksning af Mose-Troldurt, som i midten af 1980'erne havde Bornholms eneste forekomst i netop i denne løkke.

Mose-Troldurt overgroet af Slåen.

Som afslutning på den to-timers blomstervandring i Kokkeløkken kunne lederen præsentere det Fugle-Kirsebærtræ, hvorfra der er hentet frø, "kjøssebærsten", til opbevaring i den nordiske genbank i en nedlagt kulmine dybt nede i undergrunden på Svalbard i permafrost ved minus fire grader celcius.

Således beriget kunne deltagerne tage på sommerferie, og foreningernes næste arrangement afholdes lørdag den 12. august, hvor emnet er Stjernebilleder og Stjernes kud over Hamneren.

Ekskursionsdeltagerne fotograferet i et vådområde med Kødfarvet-/Maj-Gøgeurt og Manna-Sødgræs.